

IME

Institut Menorquí d'Estudis

TONI MOLL CAMPS

Llibre I de les *Odes* d'Horaci
(VERSIÓ VERSIFICADA)

Pròleg d'Ignasi Mascaró Pons

Índex

<i>Pròleg d'Ignasi Mascaró</i>	9
Mots introductoris	11
<i>A Mecenes (Od. I, 1)</i>	17
<i>A César (Od. I, 2)</i>	19
<i>Viatge de Virgili (Od. I, 3)</i>	22
<i>A Agripa (Od. I, 6)</i>	27
<i>A Planc (Od. I, 7)</i>	29
<i>A Lídia (Od. I, 8)</i>	31
<i>A Taliarc (Od. I, 9)</i>	32
<i>A Mercuri (Od. I, 10)</i>	34
<i>A Leucònoe (C, I, 11)</i>	35
<i>A Júpiter (Od. I, 12)</i>	36
<i>A Lídia (Od. I, 13)</i>	39
<i>A la Nau (Od. I, 14)</i>	40
<i>La profecia de Nereu (Od. I, 15)</i>	41
<i>A una amiga (Od. I, 16)</i>	43
<i>A Tíndaris (Od. I, 17)</i>	45
<i>A Varus (Od. I, 18)</i>	47
<i>A Venus (Od. I, 19)</i>	48
<i>A Mecenes (Od. I, 20)</i>	49
<i>A Diana i Apol·lo (Od. I, 21)</i>	50
<i>A Fusc (Od. I, 22)</i>	51
<i>A Cloe (Od. I, 23)</i>	53
<i>A Quintili (Od. I, 24)</i>	54
<i>A Lídia (Od. I, 25)</i>	55

<i>A la musa (Od. I, 26)</i>	56
<i>Als comensals (Od. I, 27)</i>	57
<i>A Arquitas (Od. I, 28)</i>	59
<i>A Icci (Od. I, 29)</i>	61
<i>A Venus (Od. I, 30)</i>	62
<i>A Apol·lo (Od. I, 31)</i>	63
<i>A la lira (Od. I, 32)</i>	64
<i>A Albi (Od. I, 33)</i>	65
<i>A Júpiter (Od. I, 34)</i>	66
<i>A la fortuna (Od. I, 35)</i>	67
<i>A Númida (Od. I, 36)</i>	69
<i>A la victòria d'accio (Od. I, 37)</i>	70
<i>Al Coper (Od. I, 38)</i>	72
<i>Selecció d'odes d'Horaci d'altres llibres</i>	73
<i>A Del·li (Od. II, 3)</i>	75
<i>A Septimi (Od. II, 6)</i>	77
<i>A Licini (C. II, 10)²</i>	79
<i>A Lídia (Od. III, 9)</i>	81
<i>A Melpòmene (C. IV, 3)³</i>	83
<i>A Ligurí (Od. IV, 10)⁴</i>	85

OFFICIUM SALTATORIS, o dansaire d'ofici

Mai no m'hauria figurat d'escriure prefacis a un llibre de poesies, tret que l'*officium amicitiae* m'hi empengués, deure d'amistat, dit just en cinc síl·labes. La poesia són síl·labes que ballen, que dansen en el cor encerclat de la tribu. És suggerent la idea que el llenguatge va néixer en conversa, i que després va venir la narració, la història, el monòleg, la literatura lletrada i la memòria, dit en redundància evitable. L'entranyable Antoni Moll, que sapiguem, no n'ha estat de ballador ni dansaire, degué esser dels qui des del cercle concèntric exterior, mirava i ho acompanyava amb els peus.

Peus que trepitgen i marquen el temps, d'aquí ve tot: *ictus, arsis i thesis*, ara puja ara baixa; tot molt primitiu fins ara, poc adient si hem de parlar d'Horaci, Quintus Horatius Flaccus, i no de quan la poesia del poble no era encara literatura, ni mètrica ni producte. Vet aquí un artifici que ve de lluny, un joc de seqüències rítmiques i mètriques, per expressar pensaments, penes, alegries i angoixes, temors i lloances..., on cadascú hi trobarà el que busca, potser serà sempre el més fàcil: trobarem versions del *carpe diem*..., del *beatus ille*, però vigilem de reduir a tan conegudes sentències una obra d'art en estat pur. L'altre triarà el *nunc est bibendum*, el *sapere aude*... o no hi mancarà qui, més solemne, invocarà el *non omnis moriar*, el "no moriré del tot", digna aspiració de tot autor que no espera ressuscitar el tercer dia, simplement no vol morir, prenent que ha bastit un *monumentum aere perennius*, quelcom més perdurable que el metall. Els grans autors són així, els estimam i els segrestam, el mateix Nietzsche n'estava seduït, Voltaire l'adorava... i Montaigne, tan hereu i citador, l'invoca a tota hora, ho fa el bisbe i el canonge, l'ateu i el llibertí; i n'Antoni Moll l'estima, el recita i el vol sublim: "No me'l toqueu, el meu Horaci" podria dir.

La raça ja la coneixeu. Herències antigues, comencen amb un avi migjorner humanista entre gripes, malalties i naixences, pagesia d'albranques i barrancs, i llargues visites que no eren de metge. Més tard a Ciutadella a una casa amb

molts de llibres, antics i acabats de fabricar amb més cura que afany econòmic, una casa amb piano al primer pis de la Impremta Moll. Més tard un claustre sever amb sotanes, llatí, completes, himnes, estudi i lectura amb fred de peus. I les Amèriques, la *terra incognita* i la Universitat... Tot fa munt i la deixa, amb el temps, esdevé anònima i invisible. Tant és així que un dia en Toni em diu:

- *Tenc molta memòria per als versos, no sé d'on em ve.*

Recita Ovidi, prodigiosament memoratiu, me'l dedica, i ho fa capbaix, modest, humiliat en la petita gesta. Els déus no donen compte del que regalen, i del que et neguen. Uns van accedir a l'alta poesia en la lectura literària, l'Acadèmia i el Liceu, i uns altres van acostar-s'hi amb el sarró ple de les literatures nacionals, l'art major i l'art menor, una dita, una glosa, els jocs verbals, una contarella, l'expressió neta de l'enginy i la memòria, tot allò pouat de la terra, alhora savi i preliterari. No és estrany, idò, pervenir un dia a les complexitats del ritme de Quint Horaci, cadències i estrofes - aquestes quasi acabades de néixer- al servei dels custodis de la forma bella. Reparau, germans, el personatge: no és tan freqüent el do universal de recitar poesia popular, d'haver-se entretingut a traduir en llatí "Un senyor damunt un ruc" i amb la mateixa finor traslladar a mots catalans els coriambes del nostre Quint Horaci, s'ha de tenir joguera per fer-ho! Que és tot plegat -així ho vull creure- un cant a les ganes de viure, sense feruma, sense arribar a ballar, *antoniano more*, a l'estil de n'Antoni Moll.

Amb n'Antoni Moll la literatura dels menorquins és una mica més completa, ja habitava el territori en la versió del *breve et optimum*, del poc i excel·lent, del petit tresor que és *Inventari de minyonia; et alia nonnulla*, és a dir, i moltes més. S'hi fa present ara amb una recreació dels clàssics, lletra morta tornada a néixer en llatí modern, en diem català. Versos de gran cal·ligrafia per als amants de l'oci silenciós entre el renou i la lletjor, el frenesí del negoci i un matí naixent de temps incert.

No tenc res a més a dir-vos, un prefaci ha d'esser breu i discret, ho dirà ell, l'autor, home poc amant de les grans paraules, artesà de les petites, belles i justes. I sempre escrivent de gran volada:

"sàpigues, destre i sapient alhora,
issar la inflada vela."

En llatí deia: ...*sapienter idem / vento nimium secundo / turgida vela.*

Ignasi Mascaró Pons